

HVILKET ROM PASSER TIL HVA

**IKKE NOE ROM PASSER TIL
ALL MUSIKK**

Det er forskjell på øverom og konsertrom

I et øverom er musikerne normalt spredt over store deler av rommet. De skal høre hverandre godt slik at de kan spille og synge sammen. De skal også høre dirigentens instruksjon godt. Lyden i rommet skal være passe sterk.

I et konsertrom skal i tillegg også publikum høre godt. Musikerne er ofte tettere på hverandre i et sceneområde. Det er viktig at lyden i sceneområdet og i salen der publikum sitter er relativt ensartet.

Det er forskjell på hva slags musikk som bruker rommet

Vi skiller mellom rom som passer til

- Lydsvak musikk – som kor, strykere, strengeinstrumenter ol.
- Lydsterk musikk – som korps, symfoniorkestre, slagverk ol
- Forsterket musikk – band og andre grupper som bruker forsterkeranlegg

Rom som passer til en musikksjanger er ikke egnet til de øvrige formålene.

Størrelsen på rommet bestemmer hvor mange som kan bruke det

Det er viktig at romstørrelsen og takhøyden er tilstrekkelig for det antall musikere og sangere som skal bruke rommet. Det trengs relativt store rom for at lydforholdene skal være tilfredsstillende. Dett er viktig slik at lyden blir passe sterk og de øvrige lydforholdene i rommet (bl.a. etterklangstiden) kan bli bra.

Det fins en offentlig standard som regulerer hvilke rom som passer til hva

Musikklivet og akustikerne i Norge har sammen utarbeidet en offentlig Norsk Standard, NS 8178 «Akustiske kriterier for rom og lokaler til musikkutøvelse». Denne beskriver hva som er trengs for at rom skal være egnet til de forskjellige bruksområdene.

Vi har kort beskrevet de viktigste egenskapene på neste side

Kan et rom brukes til flere formål?

Ett og samme rom kan i noen grad være egnet til flere formål. I slike *flerbruksrom* er det viktig at størrelsen er tilpasset de som trenger størst volum, og at etterklangstiden kan varieres og tilpasses i tråd med kravene til hvert av bruksformålene.

De viktigste egenskapene

I prioritert rekkefølge gjelder følgende:

1. Romvolum

Uten tilstrekkelig romvolum er det i praksis ikke aktuelt å vurdere de øvrige kriteriene. Et stort nok romvolum er nødvendig for å sikre at lydnivået ikke blir ubehagelig høyt eller helseskadelig. Det er også nødvendig for å sikre at man kan oppnå en lang nok etterklangstid uten at lydnivået blir for høyt.

2. Romform og romdimensjoner

- Rommet kan ikke være for lang og smal, helst ikke buede/krumme flater. Normale rektangulære rom kan ofte være godt egnet. Det er også viktig med tilstrekkelig takhøyde.
- Takformen må være tilfredsstillende, vanlig flatt tak er godt. Saltak, buet tak og andre ujevne takformer gir uønskede forskjeller i rommet (unntak: konsertrom som er prosjektert av fagakustiker).
- Sceneforholdene må vurderes spesielt. Titteskapsscene (scene med liten sceneåpning) er aldri egnet til musikkformål.

3. Etterklangstid

Først når volum og romform er på plass kan etterklangstiden vurderes.

- Gjennomsnittlig etterklangstid må være tilpasset rommets bruk. Det er forskjell på et øverom for kor, for korps og for forsterket musikk.
- Etterklngen må ha passe bass, mellomtone og diskant.

4. Akustisk tilpasning

Når punkt 1-3 er tilfredsstillende, må øvrige akustiske forhold vurderes. Det er spesielt viktig at etterklangstid og etterklngsprofil ikke varierer for mye fra sted til sted i rommet. Det må heller ikke være sjenerende ekko.

5. Bakgrunnsstøy

For både øverom og konsertlokaler er det viktig at det ikke er sjenerende bakgrunnsstøy, verken fra omgivelsene eller fra støy inne i rommet

Kor, 25 medlemmer: areal min 60 m² - takhøyde min 4,5 m - volum min 625 m³

- 13 sangere: areal min 40 m² - takhøyde min 4,5 m - volum min 325 m³
- 25 sangere: areal min 60 m² - takhøyde min 4,5 m - volum min 625 m³
- 35 sangere: areal min 100 m² - takhøyde min 5,0 m - volum min 875 m³
- 50 sangere: areal min 125 m² - takhøyde min 5,0 m - volum min 1250 m³

Korps, 30 medlemmer: areal min 180 m² - takhøyde min 5 m - volum min 1500 m³

- 13 medl: areal min 90 m² - takhøyde min 4,5 m - volum min 390 m³
- 20 medl: areal min 130 m² - takhøyde min 4,5 m - volum min 600 m³
- 30 medl: areal min 180 m² - takhøyde min 5,0 m - volum min 1500 m³
- 40 medl: areal min 200 m² - takhøyde min 5,0 m - volum min 2000 m³

Band, 3 medlemmer: areal min 20 m² - takhøyde min 3,0 m - volum min 60 m³

- 3 medlemmer: areal min 20 m² - takhøyde min 3,0 m - volum min 60 m³
- 6 medlemmer: areal min 50 m² - takhøyde min 3,0 m - volum min 160 m³

Lager

- Korps og orkester: Nærlagerbehov øvelser: 25 m², hovedsakelig til slagverk
- Storband: Nærlager 5 m², til trommesett, el-piano, noe forsterkere/sang-anlegg
- Kor: I utgangspunktet ikke behov for nærlager.
- Bandrom: Utstyret står i rommet. Hvis flere band behov for noe lager til hver gruppe.

Hva betyr et godt øverom for musikerne og musikklaget?

Et øvingslokale med akustikk som passer, gjør det lettere å få til et godt resultat.

For å kunne spille eller synge godt sammen er utøverne avhengig av å høre seg selv og de andre musikerne passe sterkt. I menga rom er det vanskelig å høre seg selv – eller vanskelig å høre de man skal spille eller synge sammen med passe godt.

I et godt øvelokale hører dirigenten hver utøver passe og kan gi god instruksjon, slik at laget blir bedre sammen. Det er viktig at balansen mellom musikerne/sangerne og musikkgruppene er balansert.

Når utøvere og dirigent hører omtrent det samme, er det også lettere for utøverne å forstå instruksjonen, noe som på sikt fører til et høyere musikalsk nivå og større trivsel.

Et godt øverom utvikler klangen i musikklaget. Utøverne kan spille eller synge med en naturlig toneproduksjon, og få til en fri og åpen klang i instrumentene/stemmen.

For kort etterklangstid vil gjøre det tungt å spille eller synge, og fører til forsert klang, særlig når det skal spilles/synges sterkt. For lang etterklangstid blir som å spille fotball med bind for øynene, det blir vanskelig å skille ut medspillerne, og presisjonen lider. I tillegg kan volumet (lydtrykket) bli farlig høyt.

All erfaring tilsier at et egnet øverom gir økt rekruttering. Det er hevet over enhver tvil at trivselen øker og den musikalske utviklingen blir god, og da øker også rekrutteringen.

I sum vil et godt øvingslokale være en avgjørende faktor for utvikling av både den musikalske kvaliteten og for trivselen i ethvert ensemble.

Hvordan finne ut hva rommet passer til

Hvis du måler opp rommet kan du enkelt finne ut om det har en passe størrelse og form. Dette kan fylkesmusikkrådet hjelpe deg med, men kortversjonen (for rektangulære rom) er

- Kor, strykere ol: 25 m³ pr utøver – takhøyde minst 5m
- Korps, symfoniork ol: 30 m³ pr utøver (50 for brass band) – takhøyde minst 5m
- Band, 3-6 personer: større enn 60 m³ – takhøyde minst 3 m

Forholdet mellom lengde og bredde i rommet bør ikke være over 1,6:1.

For videre vurdering må etterklang etc måles. Ta kontakt med ditt fylkesmusikkråd for mer informasjon – de kan også gjennomføre målinger.

Lengde : bredde
= 1:1,4

Forholdet mellom
rommets lengde
og bredde skal
være mellom
1:1,2 og 1:1,6

Lengde : bredde
= 1:2,3